

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- นิตยา โนนจ้อย. เอกสารประกอบการสอนวิชา การจัดการ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2550
- บัณฑิต จุลาสัย และเสริชย์ ไซติพานิช. การบริหารทรัพยากรกายภาพ (Facility Management). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547
- ปรียานุช ทองสุก. เอกสารประกอบการสอนวิชา องค์การและการจัดการ ชลบุรี: เทคโนโลยีศรีราชา, 2550
- วีรศักดิ์ วัชรโรทัย. การบริหารจัดการและดูแลรักษาอาคารในอาคารสาขานาการอมลีน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุรพล ราชภูริบุญ. วิศวกรรมการบำรุงรักษา. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2545.
- เสริชย์ ไซติพานิช. เอกสารประกอบการสอนวิชา การบริหารทรัพยากรกายภาพ. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).
- เสริชย์ ไซติพานิช. เอกสารประกอบการสอนวิชา การดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรกายภาพและการจัดการพลังงาน. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่).
- สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานประจำปี 2550. 2550.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. องค์การและการจัดการ กรุงเทพฯ: ธรรมสารม, 2545

ภาษาอังกฤษ

- Brown, D., W. Facility Maintenance The Manager's Practical Guide and Handbook. New York: AMACOM, 1996.
- Cotts, D., G. The Facility Management Handbook. 2nded. New York: AMACOM, 1999.
- Friday, Stormy. Organization Development for Facility Managers, New York: AMACOM, 2003.
- Mc Graw – Hill. Facilities Engineering and Management Handbook. New York: AMACOM, 2001.
- Rondeau, E., P., Brown, R., K., and Lapides, P.,D. Facility Management. 2nded. New Jersey: John Wiley and Sons, 2006.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ประกอบการทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การบริหารทรัพยากรกายภาพของศาลยุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวกรรณา ประสาร นิสิตหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษา ปัจจุบันอาคารศาลที่เป็นอาคารขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอยู่ 10 อาคารจากทั้งหมด 17 อาคาร ส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง 7 อาคาร อาคารแนวราบ 3 อาคาร แต่มีหน่วยงานศาลใช้พื้นที่ภายในอาคารเป็นจำนวน 12 ศาล มีการใช้พื้นที่ภายในอาคารร่วมกัน

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ความเป็นไปได้ในการกำหนดนโยบายในด้านการบริหารจัดการอาคารสถานที่ ซึ่งปัจจุบันเป็นการกำหนดการปฏิบัติงานตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุฯ และความเป็นไปได้ในการวางแผนระยะยาว

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ความเป็นไปได้ในการกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ร่วมกับการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบเครือข่ายหรือระบบอื่นๆ ที่ต้องพัฒนาไปพร้อมกับอาคารสถานที่

.....

.....

.....

.....

.....

3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร พบว่าส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการโดยเจ้าหน้าที่ส่วนการพัสดุ ฝ่ายอาคารสถานที่ เพียง 1-2 คน มีอยู่ประมาณ 6 อาคารที่มีการจ้างบริการดูแลระบบวิศวกรรมอาคาร

.....

.....

.....

.....

4. จากที่กล่าวในเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้พื้นที่อาคารร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานศาลนั้น ยังไม่มีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน ขอบเขตความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงานที่มีชื่อเป็นเจ้าของอาคาร กับหน่วยงานศาลที่ใช้พื้นที่ร่วม หรือการแบ่งพื้นที่ดูแลรับผิดชอบโดยเป็นเจ้าของอาคารร่วมกัน เช่น ศาลแพ่งและอาญาธนบุรี, ศาลแพ่งและอาญากรุงเทพใต้ เป็นต้น

.....

.....

.....

.....

5. ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ ส่วนการพัสดุ อาคารสถานที่เป็นผู้ควบคุมดูแลและจัดจ้างบริษัทภายนอก มาดำเนินการดูแลรักษางานระบบวิศวกรรมอาคาร แต่ประสบปัญหา ความเข้าใจในการควบคุมดูแล ท่านคิดว่าควรมีวิธีการช่วยเหลือแก้ไข อย่างไร

.....

.....

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ในงานที่ท่านดูแลรับผิดชอบหรือที่ได้พบ

.....

.....

.....

สัมภาษณ์หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ในการจัดการอาคารสถานที่

ชื่อ.....

เมื่อ.....

หน่วยงาน.....

1. งานบริการอาคารประเภทใดบ้างที่ให้บริการในปัจจุบัน จัดเป็นงานบริการขั้นพื้นฐานที่อาคารต้องมีหรือไม่

.....

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านอาคารสถานที่ มีขอบเขตหน้าที่ในการทำงานอย่างไร มีกำหนดขั้นตอน, วิธีการและจำนวนผู้ปฏิบัติหรือไม่

.....

2.1 งานบริการ

- งานรักษาความสะอาดภายนอก/ในอาคาร
-

- งานรักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบอาคาร/งานจัดสวน
-

- งานรักษาความปลอดภัย
-

- อื่นๆ

.....

 2.2 งานบำรุงรักษาและซ่อมแซม

- อาคาร ได้แก่ งานใดบ้าง
-

- ระบบประกอบอาคาร งานใดบ้าง
-

3. บุคลากร ที่ดูแลรับผิดชอบงานอาคารสถานที่ในแต่ละงานเป็นส่วน/กลุ่ม/งานฝ่ายใดบ้าง

- จัดซื้อ-จัดจ้าง
-

- ขอจัดสรรงบประมาณในงานอาคารสถานที่
-

- งานบำรุงรักษาและซ่อมแซม

- อาคาร

.....

- ระบบประกอบอาคาร

.....
.....

▪ งานดูแลระบบ IT

.....
.....

▪ งานดูแลวัสดุครุภัณฑ์และอุปกรณ์

.....
.....

▪ งานอื่นๆ

.....
.....

4. มีการฝึกอบรม, สัมมนาในด้านเทคนิคหรือการใช้เครื่องมือ, อุปกรณ์ในการปฏิบัติหรือกำกับ
ควบคุมการปฏิบัติงานในแต่ละงานหรือไม่อย่างไร

.....
.....
.....

5. อธิบายวิธีการควบคุม และตรวจสอบการปฏิบัติงานในแต่ละงานเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

6. มีการกำหนดแผนงานการปฏิบัติงานหรือไม่ กำหนดร่วมหรือดำเนินการเองและมีแผนระยะยาว
ระยะสั้นด้วยหรือไม่ ให้ความสำคัญในด้านนี้อย่างไร

.....

.....
.....
.....
.....

7.มีการกำหนดหลักการในการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือผู้ปฏิบัติงานอย่างไร หากมี Outsourcedกำหนดร่วมกันหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

8.มีการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

9.มีการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้อาคารหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

10.ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพและการดำเนินงานบริการอาคาร ยังมีความต้องการอื่นๆอีกหรือไม่ หรือมีปัจจัยข้อจำกัดใดที่ยังเป็นอุปสรรคต่องานบริการอาคาร โปรดอธิบาย

.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

ศาลยุติธรรม

1 ความเป็นมา

ระบบศาลของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีให้แก่ประชาชน และมีวิวัฒนาการโดยได้รับอิทธิพลแนวความคิดจาก "พระธรรมศาสตร์" เรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีการตั้งศาลขึ้นประจำหน่วยงานต่างๆ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณและนำเอากฎหมายของกรุงศรีอยุธยามาปรับปรุงและบัญญัติขึ้นใหม่ เรียกว่า "กฎหมายตราสามดวง"

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นถึงข้อขัดข้องจากการที่ศาลกระจัดกระจายอยู่ในหน่วยงานต่างๆ ทำให้ตุลาการแยกย้ายไปอยู่ตามหน่วยงานหลายแห่งต่างสังกัดกัน อีกทั้งวิธีค้นคว้าพิสูจน์ความจริงของศาลก็ล้าสมัยไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้การพิจารณาคดีล่าช้าก่อให้เกิดประชาชนผู้มีพรรคดีเดือดร้อน จึงทรงมีพระราชปณิธานที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้จึงเห็นได้จากพระราชดำรัสที่ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก่ไขการปกครองแผ่นดินว่า "...การตำแหน่งยุติธรรมในเมืองไทยนี้ เปรียบเหมือนเรือกำปั่นที่ถูกเพรียงแลปลวกกินหมูโหมมทั้งลำแต่ก่อนทำมานั้นเหมือนรั้วแห่งใด ก็เข้าไม้ตามอุตุยาแต่เฉพาะที่ตรงรั้วนั้น ที่อื่นก็โหมมลงไปอีก ครั้นช้านานเข้าก็ถึงชำรุดหนักทั้งลำ เป็นเวลาสมควรที่ต้องตั้งกงขึ้นกระดานใหม่ให้เป็นของมั่นคงถาวรสืบไป"

ครั้งปีรัตนโกสินทรศก 100 เนื่องในโอกาสพระนครครบ 100 ปี ซึ่งตรงกับวันที่ 21 เมษายน 2425 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางศิลาฤกษ์อาคารสถิตย์ยุติธรรม และต่อมาในปี รัตนโกสินทรศก 110 ซึ่งตรงกับวันที่ 25 มีนาคม 2435 ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นและจัดระบบกฎหมายเสียใหม่เพื่อให้เข้ากับนานาอารยประเทศ โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ทรงเป็นกำลังสำคัญในการจัดรูปแบบกฎหมายและระบบศาลยุติธรรมอันเป็นรากฐานสำคัญในศาลยุติธรรมเจริญรุ่งเรืองเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบมา

เพื่อรำลึกพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวศาลยุติธรรมจึงถือเอาวันที่ 21 เมษายนของทุกปีเป็นวันศาลยุติธรรม

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2478 ได้มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรมแบ่งแยกงานศาลยุติธรรมออกจากกันเป็นสองฝ่ายคือ งานตุลาการ และงานตุลาการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบงานตุลาการ ส่วนงานตุลาการคือการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของตุลาการโดยเฉพาะ

นับแต่ตั้งกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานตุลาการของศาลยุติธรรมได้ 100 ปีเศษ จึงได้เกิดแนวความคิดที่จะแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรมเพื่อให้พ้นจากข้อระแวงสงสัยว่าศาลยุติธรรมอาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหารและไม่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี จนกระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 275 บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานตุลาการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มาตรา 5 บัญญัติให้มีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2543 จึงถือว่าแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรมนับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2543 เป็นต้นไป

2. โครงสร้างศาลยุติธรรม

โครงสร้างลักษณะงานของศาลยุติธรรมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนงานตุลาการ และส่วนงานตุลาการ ก่อนวันที่ 20 สิงหาคม 2543 กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดูแลดำเนินงานด้านตุลาการ โดยมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนทั้งทางด้านบุคลากรและอุปกรณ์ต่างๆ แก่ส่วนงานตุลาการปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมทำหน้าที่แทนกระทรวงยุติธรรมในการดูแลงานตุลาการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการและงานวิชาการของศาลยุติธรรม

3. ระบบศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มีทั้งราชอาณาจักร และระบบศาลยุติธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ชั้น คือศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ศาลยุติธรรมมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องในการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมและการพิจารณาพิพากษาคดี ดังปรากฏจากการเพิ่มจำนวนศาล การตั้งแผนกเพื่อ พิจารณาพิพากษาคดีพิเศษขึ้นในศาล การจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษและศาลพิเศษ การนำระบบ การบริหารงานคดีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีในศาล การมุ่ง พิจารณาคดีต่อเนื่องและครบองค์คณะ การสนับสนุนให้มีการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอื่นนอกจาก การพิจารณาพิพากษาคดีตามปกติของศาล เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การอนุญาโตตุลาการ ซึ่ง มีการจัดตั้งสำนักงานระงับข้อพิพาทขึ้นในสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อดำเนินการนี้

3.1 ศาลชั้นต้น

ศาลชั้นต้น เป็นศาลซึ่งรับคำฟ้อง หรือคำร้องในชั้นเริ่มต้นคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาญา แล้วจึงขาดตัดสินเป็นศาลแรก ทั้งมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนศาล อุทธรณ์และศาลฎีกาในบางเรื่องด้วย

3.1.1 ศาลชั้นต้นทั่วไป

หมายถึงศาลชั้นต้นที่มีใช้ศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษ องค์คณะพิจารณา พิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นทั่วไป ยกเว้นศาลแขวง ประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคน ศาลชั้นต้นทั่วไปมี 2 ประเภท คือ

1.ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญากกรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลแขวง พระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงธนบุรี ศาลแขวงดุสิต ศาลแขวงตลิ่งชัน ศาลแขวง พระโขนง และศาลแขวงปทุมวัน

2.ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับจังหวัด อื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยศาล จังหวัด และศาลแขวงในภาค 1-9

การบริหารจัดการงานธุรการของศาลจังหวัดและศาลแขวงในภาค 1-9 ดำเนินการโดยสำนักงานประจำศาลและสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1-9 ซึ่งอยู่ภายใต้ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 1-9 โดยในแต่ละภาคมีอธิบดีผู้พิพากษาภาค มีหน้าที่บริหาร ราชการของศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีอำนาจทำหน้าที่เป็นผู้ พิจารณาในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจด้วยผู้หนึ่ง

ศาลแขวง เป็นศาลชั้นต้นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เป็นความผิดเล็กน้อยและ คดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์พิพาทไม่สูง ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วยิ่งขึ้น และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง ซึ่งมีราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน 300,000 บาท และคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ องค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาคนเดียว แต่ในกรณีจะลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าว ต้องให้ผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งตรวจสำนวนและลงลายมือชื่อในคำพิพากษาเป็นองค์คณะด้วย

3.1.2 ศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษ

ศาลพิเศษ ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว ส่วนศาลชำนาญพิเศษปัจจุบันมีอยู่ 4 ศาล คือ ศาลแรงงานศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และศาลล้มละลาย

ศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษเป็นศาลชั้นต้นที่ใช้วิธีพิจารณาพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลนั้น ๆ ซึ่งแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป โดยผู้พิพากษาศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษเป็นผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะศาลในกลุ่มนี้บางศาล เช่น ศาลเยาวชนและครอบครัวศาลแรงงาน และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ มีบุคคลนอกที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาแต่มีความรู้และเข้าใจในเรื่องดังกล่าวซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบเข้ามาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วย

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในกลุ่มนี้บางศาล กฎหมายกำหนดให้อุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ซึ่งจะมีแผนกคดีชำนาญพิเศษเพื่อพิจารณาคดีประเภทนี้โดยเฉพาะ

3.2 ศาลอุทธรณ์

เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือ คำสั่งของศาลชั้นต้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณามีคำสั่งอื่น ๆ เช่น มีคำสั่งเกี่ยวกับการขอประกันตัวในคดีอาญา และการขอทุเลาการบังคับคดีแพ่ง เป็นต้น การพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีลักษณะเป็นการตรวจสอบหรือทบทวน

คำพิพากษาศาลชั้นต้น มิใช่เป็นการพิจารณาคดีใหม่ ศาลอุทธรณ์มีองค์คณะผู้พิพากษาที่มีอาวุโสน้อยกว่าผู้พิพากษา ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค 1-9 อีก 9 ศาล ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคแต่ละศาลมีกองผู้ช่วยพิพากษาฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาที่มีอาวุโสน้อยกว่าพิพากษาศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค ทำหน้าที่ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและค้นคว้าปัญหาข้อกฎหมาย ตลอดจนช่วยตรวจและแก้ไขร่างคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

3.3 ศาลฎีกา

เป็นศาลสูงสุดมีอำนาจพิจารณาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ตามบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการฎีกา และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายเฉพาะ ศาลฎีกามีเพียงศาลเดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ มีองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน แต่หากคดีใดมีปัญหาสำคัญไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย ประธานศาลฎีกาเห็นว่าควรให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมของศาลฎีกา ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้

เช่นเดียวกับศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ศาลฎีกามีกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลศาลอุทธรณ์ภาค นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติให้ศาลฎีกามีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหารและศาลอื่นเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาว่าคดีที่มีการฟ้องร้องกันนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาล ได้วินิจฉัยชี้ขาดคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดที่ขัดแย้งกันและกรณีอื่นที่เขตอำนาจศาลขัดแย้งกัน โดยคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา เป็นประธาน กับประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่นและผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสี่คนตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นกรรมการแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายรอยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น รวมทั้งที่กรณีบุคคลอื่นเป็นตุลาการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย

องค์คณะผู้พิพากษาในแผนกนี้ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวน 9 คน ที่คัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ขึ้นนั่งพิจารณาคดีเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น แต่การพิจารณาคดีจะแตกต่างจากวิธีพิจารณาที่ใช้ในคดีทั่วไปเนื่องจากเป็นระบบไต่สวน ซึ่งศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร ตามวิธีพิจารณาคดีที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

4. ผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาในระบบศาลยุติธรรมปัจจุบันมี 4 ประเภท คือ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาอาวุโส ผู้พิพากษาสมทบและคณะตุลาการ

4.1 ผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาต้องผ่านการคัดเลือกโดยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม และมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นอกจากนั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ได้กำหนดไว้ เช่น มีเชื้อชาติไทย เป็นเนติบัณฑิตไทยมีประสบการณ์การทำงานด้านกฎหมายไม่ต่ำกว่า 2 ปี ผู้สมัครจะต้องผ่านการทดสอบข้อเขียนและการทดสอบปากเปล่าตามระเบียบที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนด เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้ว ผู้สมัครจะต้องเข้ารับการอบรมเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาอย่างน้อยหนึ่งปี ผู้ที่ผ่านการอบรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมจะได้รับพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาประจำศาลเป็นเวลาอย่างน้อยกว่า 3 ปี แล้วจึงจะได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้น โดยในการเริ่มปฏิบัติหน้าที่นั้น ผู้พิพากษาทุกคนจะต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

4.2 ผู้พิพากษาอาวุโส

ตามพระราชบัญญัติแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส พ.ศ. 2542 เมื่อผู้พิพากษามีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์แล้วอาจได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการศาลยุติธรรมและได้รับพระราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้สามารถดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสเพื่อนั่งพิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น เมื่อครบ 65 ปี และผ่านการประเมินว่ายังมีสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ก็สามารถดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสต่อไปได้จนกระทั่งมีอายุครบ 70 ปีบริบูรณ์

4.3 ผู้พิพากษาสมทบ

ผู้พิพากษาสมทบ คือบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษให้เข้าปฏิบัติหน้าที่กับผู้พิพากษา ในศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงานหรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้มีบุคคลภายนอกที่มีประสบการณ์หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาและผู้พิพากษาสมทบปฏิบัติงานอยู่กำหนดไว้

4.4 ตะติยะยุติธรรม

พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการนำกฎหมายอิสลามมาใช้ในเขตอำนาจศาลจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. 2489 เกี่ยวกับคดีครอบครัว และการสืบมรดก มีข้อยกเว้นให้สามารถนำกฎหมายอิสลามมาใช้แทนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการพิจารณาคดีในทางแพ่งเกี่ยวกับคดีครอบครัวและการสืบมรดกของมุสลิม ในกรณีเช่นนี้ผู้พิพากษาและตะติยะยุติธรรมซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญในกฎหมายอิสลามจะนั่งพิจารณาคดีร่วมกันเพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายอิสลาม

ตะติยะยุติธรรมจะต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 30 ปี เข้าใจภาษาไทยในระดับหนึ่งที่กำหนดไว้ และมีความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาและกฎหมายอิสลามเพื่อที่จะสามารถนำมาใช้ในคดีครอบครัวและการสืบมรดก

สำนักงานศาลยุติธรรม

นับจากวันที่ 20 สิงหาคม 2543 ศาลยุติธรรมที่เคยสังกัดอยู่กับกระทรวงยุติธรรมมากกว่า 108 ปี ได้แยกออกเป็นองคิสรระ โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานอิสระมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยธุรการ และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์การขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงของศาลยุติธรรมครั้งสำคัญ ทั้งนี้ด้วยเจตนารมณ์เพื่อให้ศาลยุติธรรมมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงให้สามารถดูแลและคานกับอำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหารได้อย่างเหมาะสม แต่เดิมนั้นแม้ว่าอำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีภายใต้พระปรมาภิไธยมีความเป็นอิสระ แต่การทำงานธุรการของศาลอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นองค์กรของฝ่ายบริหารอาจทำให้ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาถูกบั่นทอนไปได้ ทั้งนี้เพราะตามระบบศาลยุติธรรมเดิม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้พิพากษาที่มีตำแหน่งต่ำกว่าประธานศาลฎีกาไปช่วยราชการที่ศาลอื่นในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่า

ตำแหน่งเดิมนอกจากนี้ยังมีอำนาจเสนอบัญชีรายชื่อการพิจารณาความดีความชอบ และการ
แต่งตั้งโยกย้ายผู้พิพากษาด้วย
อำนาจหน้าที่

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจที่เกี่ยวกับงานธุรการศาลยุติธรรม อาทิเช่น การ
จัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารการเงิน การพัสดุ การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากร
การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่ งานค้นคว้าทางวิชาการ และงานส่งเสริมงานตุลาการ ซึ่ง
ลักษณะของงานเหล่านี้เป็นไปตามลักษณะของการบริหารองค์กรหรือหน่วยงาน และที่สำคัญคือ
การสนับสนุนตุลาการอันเป็นภาระหลักให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและเป็นเลิศใน
การอำนวยความยุติธรรม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวกรรณา ประสาร เกิด 22 ธันวาคม พ.ศ. 2514 การศึกษาระดับอุดมศึกษา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รังสิต จบปีการศึกษา 2539 ได้เริ่มเข้าทำงานในบริษัทเอกชนเป็นระยะเวลา 2 ปี ต่อมาได้สอบ
บรรจุเข้ารับราชการในสำนักงานศาลยุติธรรม จนถึงปัจจุบันและได้เข้าศึกษาหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2550